

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф.д.н. Любомир Тодоров Халачев, НАТФИЗ „Кр.Сарафов“, последна хабилитация - „Кино и телевизия“

Върху научните трудове (художествено-творческата продукция) за заемане на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство (кинознание, киноизкуство и телевизия) обявено в бр.66 на ДВ от 15.08.2017г с кандидат доц. д-р Иван Иванов Драганов

I. Изследователска (творческа) дейност и резултати.

1.Оценка за хабилитационния труд „Четвъртата възможност- университетска телевизия“.

Телевизията е система, която трябва да бъде управлявана в интерес на обществото – това е основната тема, която кандидатът защитава в посочения хабилитационен труд. Той анализира възможностите за създаване на университетска телевизия у нас и по-точно- на базата на възможностите на НБУ. Темата е сериозна и много актуална, тъй като всички сме свидетели как днес, от една страна телевизията завзема изцяло общественото съзнание, а от друга страна- колко лесно е тази тотална машина за подсъзнателна пропаганда да бъде купена от тези, които имат достатъчно средства за това. Разбираемо е, че не става дума за публични, а за частни средства и това въщност е основната позиция на автора.

Трудът съдържа Увод, 8 глави и заключение. Бих разделил труда на три условни части- теоретическа, аналитична и практико-приложна. В първите четири глави авторът много умело, с познатия ни от предишните му трудове ерудиран поглед към полето на медийната индустрия, ни води през елементите на телевизионното присъствие в днешния обществен живот. В пета и шеста глава той прави преглед на съвременните позиции и ангажименти на телевизията към обществото в рамките на Европа, и след това- в рамките на България. В седма и осма глава авторът ни запознава с основите на университетската телевизия, като дава примери за много съществуващи в САЩ и Европа университетски телевизии.

Първите глави, които аз нарекох условно „теоретически“ определят именно тази част от познанието ни за света на телевизията, което е същностно необходимо ако искаме да водим разговор за създаването на нов тип телевизия (университетска телевизия). Защото в текста са поставени въпросите които трябва да намерят отговор, ако искаме да разсъждаваме за смисъла от създаването на университетска телевизия. Много умело, с добро познаване на въпросите на телевизията, доц. Драганов анализира различните периоди на изграждането на тази световна система. Той особено набляга на тези детайли (удачно подкрепени от мислите на доказани философи и социолози) които извеждат значението на телевизията за обществото пред скобите, в които обикновено вписваме значението на изкуството и средствата за масова информация за формиране на мнение. Телевизията не е кино, не е вестник, не е радио е контекстът на тези глави. Телевизията е нещо особено, което заслужава фокуса на нашето внимание особено днес, в период на глобализация и същевременно на особено остра нужда от специфична регионална политика. Страховете от съществуването на неясни субекти, които притежават правата върху телевизионния монопол са изразени много ясно:

„Много често се смесват политически дебати с вариететни програми в особения жанр „политическо кабаре“. Всъщност става дума за откровени политически пристрастия или желанието да се разруши репутацията на определен политик. За съжаление тази нискокачествена продукция се гледа от най-непретенциозната и неподгответена в гражданско и естетическо отношение аудитория.“

И това не е единственото място, на което авторът умело и със силна гражданска позиция ни убеждава, че телевизията трябва да се ръководи не само и единствено от идеята за печалбата. Говорейки за пропастта между интересите на комерсиалните телевизии и обществения интерес авторът казва:

„Проблемът опира до национална култура и законодателство. В Англия и Германия съществуват многобройни обществени задължения към комерсиалните телевизионни канали. Във Франция регулаторните органи заставят тези телевизии да показват програми свързани с националното културно наследство. Най-голямата френска частна телевизия произвежда 156 единични филма годишно например.“

Да, за съжаление винаги когато говорим за обществена телевизия ние опираме до примера на ББС. Казвам „за съжаление“, защото все още въпреки многобройните опити не можем да си послужим със светъл пример от практиката на БНТ. Въпреки

някои опити да се въведат образователни и културни програми и да се произвеждат единични филми, БНТ сляпо подражава на комерсиалните телевизии, които не се стесняват да водят откровено търговска политика в своите програми.

В 7 и 8 глава доц. Драганов е дал подробна картина на това, което трябва да донесе една бъдеща университетска телевизия в България, и като начало- в София. Той прави един прекрасен преглед на възможностите на студентските телевизии отначало в САЩ, която е може би родината на този тип масмедиа, а след това във Великобритания, Германия и т.н. Дори подробно са указаны възможностите, които университетската телевизия създава за обучение в различни курсове и степени. Разбира се, подобно начинание може да си позволи само един голям университет. Анализиран е примера с телевизия Алма матер, която е първата студентска телевизия в България. Смятам, че този пример разкрива не само качествата, но и слабостите на един подобен проект. Изводът от такъв анализ трябва да бъде разбирането за отношенията в работата на подобна телевизия- въпреки, че се нарича студентска тя не може да се създава и управлява само и единствено от студенти. Трябва да се намери добър баланс между участието на студентите и на преподавателите. Дори, мисля, би трябало един минимум експерти –технологи да бъдат привлечени, защото в телевизионната индустрия, която в голяма степен зависи от технологията непрофессионалното отношение се наказва с лошо качество на програмата. А оттам- и нисък рейтинг!

Мисля, че това което ни предлага доц. д-р Иво Драганов не само е необходимо и навременно, но то в никаква степен е закъсняло като разговор, който трябва да се води в съвременното българско общество. И затова ще завърша тази кратка рецензия с един цитат от труда:

„В развитите демокрации като Великобритания все по често се чуват коментари по отношение на дихотомията „гражданин или консуматор”, която бе детерминирана от съвместното съществуване на обществени и търговски телевизии. Всичко това подсказва, че е време да се търси нова територия за развитие на телевизията. Единствената такава свободна територия с висока степен на независимост в моите очи ще бъде университетската телевизия.“

Приносите, които кандидатът извежда като основни са ясни и разбираеми. Приемам, че това което е подробно указано в тези приноси е правилно формулирано и подредено. Ето тези приноси:

- Систематизиран е историческият опит на световните телевизионни страни и тяхната практика в развитието на телевизията като държавна, обществена и търговска.
- Анализирана е логиката на развитието на обществените телевизии в континентална Европа след Втората световна война, въвеждането на регулатцията на базата на опита от САЩ след 62 години практика и отражението на тези събития за либерализирането на телевизионния пазар и прякото му влияние върху развитието на гражданското общество. Доказано е, че моделът на обществено управление в BBC е по-ефективният, трайният и обществено полезен. Констатирано е, че само още в три страни този модел е ефективен.
- Систематизирани са характеристики от негативната практика на неумело ръководство на националните обществени оператори, политическата зависимост на техните органи на управление, което води до желание за ревизия на мястото, ролята и финансирането на националните обществени оператори през 1996-1999 година по време на еврокомисаря на телекомуникациите Мартин Бангеман.
- Анализирани са причините, довели до забавянето на либерализацията на телевизионния пазар в България и от там до забавяне развитието на телевизионния бизнес.
- Систематизирани и анализирани са проблемите, които стоят пред националните обществени телевизии в посткомунистическите държави.
- Систематизирани и анализирани са проблемите, които стоят пред комерсиалните телевизии.
- Систематизирани и анализирани са проблемите, които стоят пред регулатцията на електронни медии в България.
- Направена е сравнителна характеристика на университетско-студентските телевизии в света..
- Представена е съвременна концепция за студентско-университетска телевизия на НБУ.
- Изведена е тезата, че единствено университетската телевизия е алтернатива на досегашните модели на телевизионно развитие в днешното състояние на

2. След хабилитационния труд от посочените публикации отделям на първо място монографията “Телевизионното програмиране в общия аудиовизуален контекст”, която има съществени приноси в областта, в която работи кандидатът. Ето част от тези приноси:

- Направен е извода, че след либерализацията на електронните медии телевизиите станаха основен доставчик на култура и развлечение в България.
- Резюмирани са промените и проблемите, които възникнаха в телевизионното пространство.
- За първи път в България телевизионното програмиране е анализирано като фактор за създаване на социокултурни модели на поведение в общия аудиовизуален контекст.
- Изведена е тезата, че най-важното за една телевизия е познанието на хората за себе си, на процесите в обществото и природата.
- Можем да заключим, че интересът на собствениците на телевизионни канали за печалба оформи аудиовизуалния пейзаж на България. Телевизиите като фактор за формиране на нагласи изместиха семейството, училището, църквата и това е повече от тревожно.
- Анализиран е сложния проблем, че програмата трябва да бъде с високо качество на посланията, да представя високохудожествени произведения и форми на развлечение, но дали ще привлече максимална аудитория е възлов конфликт за художественото ръководство на телевизията, програмирането и маркетинга.
- Анализирано е скромното място, което засега заема националната обществена телевизия заради ниския си бюджет. Поради това тя не е в състояние да изпълнява пълноценно своите функции, които ѝ отреждат европейските директиви.

- За първи път е анализиран опита на НСРТ чрез средствата на лицензирането да зададе по-качествен облик на телевизионния пейзаж в държавата в информационен, културен, образователен и развлекателен аспект и са систематизирани причините, които попречиха това да се случи на ниво качество на посланията.
- Лансиран е изводът, че промяна в телевизионния пейзаж в България би могло да има само ако се появи липсващата засега телевизия.

3. В посочената справка кандидатът е указан за 8 цитирания на негови трудове. Приемам, че това е достатъчно количество пред вид ограничения брой монографии и трудове, които излизат в областта на киното и телевизията в България, които биха ползвали тези трудове.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

За посочения период кандидатът има 26 публикации с научна стойност и 24 творчески участия в различни професионални журита, конференции, симпозиуми, организация на фестивали и изложби, драматургически консултации, специализирани доклади по различни поводи. Една част от тези изяви лично познавам, статиите и публикациите съм чел. Към изказаните оценки искам да добавя, че многократно съм бил свидетел на решенията на доц. Драганов в качеството му на експерт в журита и комисии. Винаги ме е впечатлявала неговата способност да създава атмосфера на конструктивен диалог и трезво отношение в такива силно субективни области като творческите конкурси. Оценявам високо дейността на кандидата – той е доказан експерт в своята област и участието му като организатор и консултант в различни проекти още веднъж изявява значението на неговата подготовка и знания.

II. Учебна и преподавателска дейност.

Не съм свидетел на пряката дейност на доц. Драганов в НБУ. Но, протоколът от заседанието на атестационната комисия подробно и обстоятелствено разглежда неговата преподавателска дейност. Очевидно той изпълнява изцяло задължителната

преподавателска програма. Прави впечатление също така големият брой проекти, в които кандидатът участва като организатор и консултант. За рецензирания период той е бил ръководител на дипломанти и докторанти, осигурявал е и е ръководил стажовете на студентите- което е много добра атестация за неговата преподавателска дейност и професионална ангажираност в академичния състав на Университета. Напълно споделям положителната оценка, която атестационната комисия дава на кандидата.

III. Административна и обществена дейност.

Нямам преки наблюдения за административната дейност на доц. Драганов по тази точка- смяtam, че тя трябва да бъде развита от колегите му от НБУ.

IV. Лични впечатления от кандидата.

Както казах нямам преки впечатления от работата на кандидата в НБУ, но имам продължителни и близки наблюдения за работата му през годините- като редактор, критик, телевизионен ръководител и организатор на много проекти, като общественик. Мога да кажа, че доц. Драганов е преподавател с изключително висока подготовка. Задълбоченото аналитично мислене и ерудицията му позволяват да обхваща в трудовете си цялостната дейност на днешната телевизионна действителност. Той познава в детайли работата на телевизионната индустрия както в България така и в чужбина, има опит натрупан в административната област, от практическата си работа в телевизията и от многобройните контакти с телевизионни творци у нас и в чужбина. Имел съм възможност да работя с него по различни проекти- филмови и телевизионни- и убедено заявявам, че доц. Драганов е професионалист, с който може да се работи на високото ниво на съвременните изисквания в полето на аудио-визията. Много важна част от биографията му е работата във фондацията КАРИТАС, в която доц. Драганов е председател на УС от 2011-1017г. Организацията е международно известна с помощта която оказва на бедни, болни и маргинални части от населението. Да умееш да помагаш когато това е жизнено необходимо е атестация, която трябва да се поставя преди професионалните качества. В много напреднали страни тази част от работата на преподавателите се оценява по достойнство. Особено когато става дума за висша академична длъжност, каквато е длъжността професор в съвременния университет, т.е. човек който не само дава на студентите професионална информация, но също така им внушава основни истини за съвременното общество.

V. Мнения, препоръки и забележки по дейността на кандидата.

След всичко казано до тука нямам забележки или препоръки към кандидата. Подчертавам още веднъж, че съм напълно доволен от представените материали, които обхващат цялостно и пълно дейността на кандидата така, както е според изискванията на Закона и Правилника на НБУ за развитие на академичния състав.

Подкрепям категорично положителната оценка за доц. д-р Иван Иванов Драганов и препоръчвам да бъде допуснат до избор за професор от Академичния съвет на НБУ.

Рецензент:

София

13.11.2017г